

Edukacja antydiskryminacyjna TU, Edukacja globalna TERAZ

**łączenie perspektyw
antydiskryminacyjnej i globalnej
w edukacji formalnej i pozaformalnej**

scenariusze lekcji

SZKOŁA

RÓWNOŚCI

**TOWARZYSTWO
EDUKACJI
ANTYDISKRYMINACYJNEJ**

#CHCEPOKOJUNASWIECIE

1. Tytuł/temat lekcji: #CHCEPOKOJUNASWIECIE

2. Czas trwania lekcji: 45 minut

3. Krótki opis scenariusza: Lekcja poświęcona jest kształtowaniu umiejętności krytycznego myślenia, argumentowaniu swojej decyzji, interpretowaniu krótkiego tekstu, a także zadawaniu pytań otwartych dotyczących wartości, jaką w tym wypadku jest pokój. W tym celu wykorzystujemy cytaty o pokoju – wypowiedzi ludzi pochodzących z różnych kręgów kulturowych.

4. Autorka: Iwona Kryczka

5. Poziom edukacyjny: III etap wos, IV etap wos i IV etap geografia

6. Słowa/Pytanie kluczowe: Dlaczego warto pytać o wszystko?

7. Przedmiot: wiedza o społeczeństwie, geografia

8. Związek z podstawą programową:

- GEOGRAFIA – IV etap: zakres podstawowy 2.2, 2.15
zakres rozszerzony 9.15
 - WOS – III etap: 9.4, 19.2, 22.1, 22.2, 23
IV etap – zakres rozszerzony 7.4, 7.5, 36, 38, 40.5, 40.6, 40.7, 40.8, 42
-

9. Cele lekcji

Po lekcji uczeń/uczennica:

- pozna nazwiska osób walczących o pokój i o równouprawnienie na świecie,
 - dowie się, które organizacje zajmują się działaniami na rzecz pokoju,
 - nauczy się przedstawiać swoje opinie i argumenty,
 - rozwinie umiejętność krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania.
-

10. Metody i formy pracy: myślenie wizualne – tworzenie plakatu, dyskusja skupiona na umiejętnościach argumentowania i interpretacji, tworzenie pytań otwartych i abstrakcyjnych

11. Materiały dydaktyczne: cytaty o pokoju (załącznik nr 2), kartki papieru A4, kolorowe markery

12. Przebieg lekcji:

- a. Zapoznaj uczennice i uczniów z tematem i celami lekcji, zapisz na tablicy pytanie kluczowe. Sprawdź, czy wszyscy to zrozumieli. (2 minuty)

b. Poproś uczennice i uczniów, by wymienili przykłady nazwisk osób czy nazwy instytucji, które zajmują się działaniami na rzecz pokoju. Zapytaj, czy znają jakieś symbole pokoju. Zgłaszane poprawne propozycje zapiszcie na tworzonym plakacie o takim samym tytule jak temat lekcji. (7 minut)

c. Wprowadzenie: Na podłodze ułóż cytaty z wypowiedziami znanych osób dotyczącymi pokoju. Powinny one być tak ułożone, by można było swobodnie je odczytać. Daj uczniom i uczennicom trochę czasu, by mogli je wszystkie przeczytać. (4 minuty)

d. Poproś, by każda osoba wybrała jeden cytat, który uznała za najciekawszy, najbardziej inspirujący – i ustawiła się przy nim (głosowanie nogami). Przy cytatach utworzą się grupy osób, których wybór był taki sam. (2 minuty)

e. Zaproś uczennice i uczniów, aby w grupach stojących wokół jednego cytatu przedyskutowali argumenty, które skłoniły ich do tego wyboru.

f. Poproś, aby każda z grup zreferowała na forum klasy, jakie były interpretacje każdego z cytatów. Zapytaj każdą z grup, czy wszyscy mieli takie same argumenty. Czy każda z osób rozumiała ten cytat podobnie, czy różnie? Czy szukając interpretacji, powoływali się na inne teksty/książki/przysłowia, czy raczej na swoje rozumienie i doświadczenia życiowe? (15 minut)

g. Poproś każdą z grup, aby przeformułowała cytat na pytanie. Pytanie ma być otwarte i abstrakcyjne. Może chodzić w nim o wyjaśnienie danej myśli, doprecyzowanie stwierdzenia lub jakiejś jego części. Może też odwoływać się do wątku, który pojawił się po przeczytaniu i omówieniu cytatu. Utworzone pytanie umieść na tablicy. Jeśli jest to pytanie zamknięte lub wydaje się zbyt mało filozoficzne – warto je wspólnie z autorami/autorkami przeredagować, doprecyzować. Powiedz uczennicom i uczniom, że dzisiaj nie będziecie dyskutować nad tym, jakie są odpowiedzi na te pytania. (10 minut)

Pytanie filozoficzne – to pytanie otwarte dotyczące abstrakcyjnej idei lub pojęcia, albo też zbliżające do definicji, sensu bądź znaczenia. Takie pytania nie mają jednoznacznych odpowiedzi (nie są związane ze spekulowaniem, nie wymagają też tak zaawansowanej wiedzy z jakiejś dziedziny jak pytania do eksperta/ekspertki).

h. Podsumowując pracę z formułowaniem pytań, poproś grupę o opinię, czy to było łatwe, czy trudne zadanie. Zapytaj np: „Czy czujecie się zniecierpliwieni lub zawiedzeni? Czy jesteście zaintrygowani dyskusją nad któryś z pytań i dlaczego?”. Wyjaśnij: „Szczególnie warto zadawać te pytania, na które nie znamy odpowiedzi i na które być może nie znajdziemy łatwo odpowiedzi w internecie czy w podręczniku. Takie pytania mogą doprowadzić nas do ważnych odkryć i wielkich rzeczy. Zwróćcie też uwagę na to, jakie emocje towarzyszą wam w związku z niemożliwością odpowiedzi na sformułowane pytania od razu. Zadawanie pytań o świat i otaczającą nas rzeczywistość jest bardzo ważną umiejętnością globalnego obywatela i globalnej obywatelki. To ona pomaga nam kwestionować status quo, myśleć strategicznie i perspektywicznie, a także wciąż sprawdzać wiedzę, którą przekazują nam inni”. (5 minut)

13. Komentarz metodyczny:

Zaproponowana lekcja przygotowuje klasę do pracy metodą dociekań filozoficznych, ale stanowi też ważną naukę związaną z pracą na wartościach oraz kształtowaniem umiejętności komunikacyjnych.

W pierwszej części lekcji uczennice i uczniowie otrzymują podstawową wiedzę dotyczącą wartości, jaką jest pokój, i jej rozumienia w kontekście edukacji globalnej (poprzez przywoływanie różnych postaci, np. laureatów/laureatek Pokojowej Nagrody Nobla, przywódców państw i ruchów religijnych – jak Mahatma Gandhi oraz organizacji – jak ONZ).

W drugiej części pracują nad swoimi umiejętnościami. Zauważ, że w drugiej części lekcji następuje zmiana formuły i od teraz nauczyciel/nauczycielka jest jedynie moderatorem/moderatorką dyskusji, a nie przedstawia swojej opinii ani nie zatwierdza odpowiedzi udzielanych przez uczennice i uczniów. Dużą zmianą jest też to, że wraz z końcem lekcji nie udzielamy odpowiedzi na sformułowane pytania. Taki zabieg przygotowuje grupę do tego, aby zrozumiała, że nie zawsze celem musi być dojście do jednej, właściwej odpowiedzi. Warto omówić pod koniec zajęć emocje uczennic i uczniów z tym związane, jednak nie ulegać presji odpowiadania na pytania, a nawet zatrzymywać próby odpowiadania na nie przez grupę.

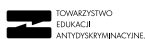
14. Materiały pomocnicze, literatura:

- Cytaty: <https://cytaty24.pl/cytaty/Pok%C3%B3j/Aforyzmy,Sentencje/k/51>.
- Belgeome C., *Edukacja uczestnicząca. Filozofia dla dzieci i młodzieży*, [w:] *Globalna ukladanka, czyli jak definiować globalne problemy, rozumieć je i zajmować się nimi*, Warszawa 2015.
- Bournier I., Pottier M., *Wielka encyklopedia pokoju. Historia, symbole, organizacja*, Wydawnictwo Papilon, Warszawa 2010.
- Jasikowska K., Klarenbach M., Lipska-Badoti G. i in., *Edukacja globalna. Poradnik metodyczny dla nauczycieli II, III i IV etapu edukacyjnego*, Warszawa 2015.
- Swat-Pawlicka M., Pawlicki A., *Zrozum świat. Podręcznik dla nauczycieli i nauczycielek przedszkolnych*, Warszawa 2016.

Publikacja jest częścią serii Szkoła Równości.

© Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej

Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej

ul. Kłopotowskiego 9/31, 03-718 Warszawa

tel: 535 559 557

e-mail: biuro@tea.org.pl

Publikacja jest współfinansowana w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska (CC BY 3.0). Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Towarzystwa Edukacji Antydyskryminacyjnej. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2017. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej. Treść licencji jest dostępna na stronie <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl>.

Załącznik nr 1

Metoda dociekań filozoficznych – P4C

Jest to narzędzie edukacji interaktywnej. Służy do wyrabiania u uczniów umiejętności, motywacji i postaw poznawczych oraz społecznych związanych z uzyskaniem intelektualnej i moralnej samodzielności. Metodę tę stosuje się już w edukacji wczesnoszkolnej.

Kształtuje:

- nawyk samodzielnego poprawnego rozumowania,
- świadomość własnej niewiedzy i zainteresowanie światem,
- sztukę stawiania pytań i potrzebę szukania na nie odpowiedzi,
- umiejętność formułowania własnego stanowiska i jego argumentacji,
- wyobraźnię i kreatywność,
- umiejętność prowadzenia dialogu.

Etapy dociekań filozoficznych:

- przygotowanie,
- przedstawienie materiału wyjściowego (bodźca do dociekania) – stymulus,
- czas na indywidualne myślenie – pytania wyjściowe,
- tworzenie pytań,
- przedstawienie pytań,
- wspólne wybieranie pytania,
- pierwsze przemyślenia,
- dyskusja (rozwińcie tych myśli),
- ostatnie przemyślenia.

Refleksja: Jak nam poszło? Czy wybraliśmy dobre pytanie?...

Załącznik nr 2

Cytaty do lekcji – propozycja.

Należy wybrać kilka z nich – te, które prowadzący/prowadząca uzna za najlepsze dla danej grupy.

- A. „Pokój nie jest podarunkiem Boga dla człowieka, lecz darem, który ludzie uczynili samym sobie” – Elie Wiesel, laureat Pokojowej Nagrody Nobla
- B. „Nigdy nie było dobrej wojny i złego pokoju” – Benjamin Franklin, jeden z ojców-założycieli Stanów Zjednoczonych
- C. „W [czasach] pokoju synowie grzebią swoich ojców, a na wojnie – ojcowie swoich synów” – Ryszard Kapuściński
- D. „Pokój zaczyna się w umyśle” – Maha Ghosana
- E. „Lepszy pewny pokój niż spodziewane zwycięstwo” – Tytus Liwiusz
- F. „Światowy pokój zaczyna się od pokoju naszego serca” – kardynał Stefan Wyszyński
- G. „Nie ma pokoju bez sprawiedliwości, nie ma sprawiedliwości bez przebaczenia” – Jan Paweł II
- H. „Łatwiej głosić pokój, niż go zachować” – Andre Maurois
- I. „Pokój na Ziemi zaczyna się w nas samych” – Mateusz.pl
- J. „Jeśli chcesz pokoju, szukaj się do wojny” – Platon
- K. „Wojna nie rozstrzyga, kto ma rację, lecz kto ma odejść” – Bertrand Russell